

STOCKHOLMSKÄLLAN

Minns du din stads gamla hamnar?

För den som har läst Per Anders Fogelströms böcker är bilden av Stockholm i slutet av 1800-talet en stad full av industrier, fabriker, verkstäder och varv. När Henning i Mina drömmars stad gick ner till Slussen för att jobba, hade han sällskap av hundratal andra unga män, som arbetade i hamnen. I dag ser vi bara resterna av all denna verksamhet, men överallt finns spåren kvar, även om Stockholm i dag ser annorlunda ut.

För att få en bild av just hamnarna och fartygsbesöken kan vi gå en promenad längs med Stockholms kajer för att se vad som finns kvar i våra dagar. På Hennings tid låg lasten staplad längs kajerna. Det var kanske silltunnor och burar med höns eller grisar och annat som kom ifrån utlandet. I dag ser vi inte sådant på kajerna – lasten går i många fall på egna ben nerför landgången och till en sightseeingbuss.

Om vi promenerar ända från Ekensberg på Mälarsidan reser sig numera bostadskomplexen på det gamla varvsområdet och detsamma gäller även vid Finnbo på

andra sidan Slussen. Bergsunds mekaniska verkstad låg fram till slutet av 1920-talet vid Hornstull. Där byggdes båtar och maskiner. Namnet Bergsund kan man se på en del av skärgårdsbåtarna än i dag, när man kommer nerför landgången på fördäck.

På Reimersholme mittemot Hornstull hade L.O. Smith sprittillverkning under 1800-talet och senare hade även Vin & Sprit sin lastkaj där. Ektunnorna på kajen påminner om den epoken. På motsatta sidan av Årstaviken kan vi se cementbåtarnas lastkaj. Den anlöps ännu regelbundet av fartygen, som går mellan Liljeholmen och Gotland. En liten rest av en förr ganska så livlig trafik på Årstaviken.

På andra sidan Liljeholmsbron hade Vin & Sprit sin moderna anläggning ända tills för några år sedan. Tankbåtarna som kom med vin från Medelhavsländerna hade namn som anknöt till lasten som Vindemia och Vinlandia. Där växer numera ett nytt bostadsområde fram.

Hela vägen längs Söders kajer kan vi finna minnen av

en livlig hamnverksamhet. Järnvägsspår, pollare och till och med en kran är sparad på den södra sidan av Hammarbyhamnen.

Där Norra Hammarbyhamnens bostadshus nu ligger fanns den gamla saltkajen, dit fartygen kom för att lägga upp saltlagret inför vinterns saltning av vägarna. Runt udden på andra sidan Danviksbron vid Tegelvikshamnen fanns Södra Varvet och sedan kommer hela Stadsgården, som sjöd av liv. Stora och små styckegodsare låg och lossade och det vimlade av kranar, fordon och inte minst hamn- och stuveriarbetare. Miljön finns dokumenterad i åtskilliga böcker med foton av kända fotografer liksom på tavlor och i filmer. Dagens sjöfart i Stadsgården består till stor del av Finlandsfärjor och längre ut i Masthamnen av kryssningsfartyg på endagsbesök i Stockholm.

Ute vid Frihamnen, där det också planeras för bostäder, ligger kajer, där mängder av gods lossats genom åren och Loudden är fortfarande en stor mottagningshamn för olja. På andra sidan Lidingö-

bron fanns en kaj för lossning av kol till Hjorthagens gasverk.

Skärgårdsbåtarna, som är så karakteristiska för Stockholm, började trafikera Stockholms inre skärgård under 1800-talet och gör så fortfarande. En del av båtarna är som levande museibåtar och drivs med ånga. De har sina kajplatser vid Blasieholmen, Skeppsbron, Nybroviken och Klara Mälarstrand.

De s.k. kullbåtarna, framförda av roddarmadamer från Dalarna, forslade folk till och från kajer på både Mälar- och Saltsjösidan, men deras tid hör väl definitivt historien till. Men även om inte roddarmadamer finns kvar, lever många andra fortfarande av sjöfarten i Stockholm. Henning var sumprunkare i hamnen och höll sumparna på skutorna i rörelse, så att inte fisken skulle dö. Den yrkeskategorin finns inte längre, men sjömän, lotsar, mäklare, tullare och andra specialister på marina utrustningar finns kvar. För en stad av Stockholms storlek kommer sjötransporter alltid att finnas med i stadsbilden, även om årorna och ångan kanske hör till historien.

Eva Flygare

LIVLIG SJÖ. Vy över Saltsjön från Södermalm. Stor passagererbåt stävar in mot hamnen.

FOTO: REDERI AB SVEA

LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN - WWW.STOCKHOLMSKALLAN.SE

**Svenska
Mäklarhuset**

Kungsholmen
Drottningholmsvägen 4, 2 tr

3:a

Smakfullt totalrenoverad våning med bl a designat exklusivt kök. Stor balkong i idylliskt läge mot fin grönskande innergård. Ljus genomgående bostad i tyst & ostört läge precis intill lummiga Kronobergsparken. Fin sekelskiftesvåning med äldre charm!

Pris: 3 975 000 kr Avgift: 3.020 kr/mån Yta: 80 kvm Hiss: Ja

Visning: söndag 8/8 kl 13:45-14:45 & måndag 9/8 kl 18:30-19:15

Bobutik: Kungsholmen 08-652 62 00

Kungsholmen
Syslomanngatan 8, 6 tr

2:a

Mycket ljus och fräsch lägenhet högt upp i huset med balkong i soligt västerläge. Välplanerad lägenhet som passar perfekt för såväl singel som par. Genomgående smakfullt renoverad i ljusa färger och material. Närhet till allt!

Pris: 1 895 000 kr Avgift: 2.059 kr/mån Yta: 41 kvm Hiss: Ja

Visning: söndag 8/8 kl 15:30-16:30 & måndag 9/8 kl 17:30-18:00

Bobutik: Kungsholmen 08-652 62 00

Södermalm
Hornsgatan 149, 6 tr

1,5:a

Välkommen till en 1,5:a som har allt högst upp i huset! Ljuvlig kungsbalkong i fritt läge med himlen som närmsta granne och sjöutsikt! Läckra, exklusiva materialval i en ljus och välplanerad bostad med stora fönsterpartier och öppen planlösning!

Pris: 1 575 000 kr Avgift: 2.071 kr/mån Yta: 35 kvm Hiss: Ja

Visning: söndag 8/8 kl 16:00-17:00 & måndag 9/8 kl 18:00-19:00

Bobutik: Södermalm 08-640 71 00

Nedre Kungsholmen
Garvar Lundins Gränd 6, 2 tr

1:a

En mysig lägenhet på attraktiva Nedre Kungsholmen på en lugn tvärgata från Norr Mälarstrand i en skuldfriförening! Bostaden i gott skick, ljus & fin m. hall, härligt rum m. "sjöglimt" & sovalkov. Kokvrå m. fönster, badr. Lusthus på den fina gården.

Pris: 1 395 000 kr Avgift: 744 kr/mån Yta: 30 kvm Hiss: Ja

Visning: söndag 8/8 kl 15:15-16:15 & måndag 9/8 kl 17:30-18:15

Bobutik: Kungsholmen 08-652 62 00

Kungsholmen
Kungsklippan 20, 6 tr

1:a

En härlig, fräsch etta i nyrenoverat skick m. hall, stort rum, ombyggt kök & matrum med balkong. Kaklat badrum, dusch. Högt, fritt läge i nordväst m. utsikt! En bostad i en mycket populär förening i city. Nära vattnet och ett stenkast från "allt".

Pris: 1 575 000 kr Avgift: 2.101 kr/mån Yta: 32,5 kvm Hiss: Ja

Visning: söndag 8/8 kl 13:30-14:30 & tisdag 10/8 kl 17:30-18:15

Bobutik: Kungsholmen 08-652 62 00